

HVA ER UNINETT ?

UNINETT er en datanett driftsorganisasjon som har til hensikt å tilby forskningsinstitusjoner, universiteter og regionale høyskoler i Norge moderne datanett tjenester.

HVEM KAN BLI MEDLEM I UNINETT ?

Alle statlige og ikke-kommersielle forskningsinstitusjoner, universiteter og regionale høyskoler, samt offentlig forvaltning og kommersielle bedrifter som har behov for å kommunisere med disse.

HVOR KAN MAN FÅ MER INFORMASJON ?

Denne trykksaken presenterer UNINETT og UNINETT's tjenester uten å komme inn på hvordan ting gjøres. UNINETT har endel andre hefter som går mer i dybden på de enkelte tjenestene som UNINETT tilbyr.

**UNINETT sekretariat
ELAB-RUNIT
7034 Trondheim**

**Elektronisk post:
Sekr@UNINETT.No**

Vennligst skriv og forklar hvilket behov du har for kommunikasjon, hva slags utstyr som allerede finnes og hvilke tjenester du primært er interessert i.

**Datanett
– er det noe for meg ?**

Datanett er vel ikke noe for meg? Jeg kan jo ikke noe om data.

Det er nok dessverre holdningen til mange forskere, lærere, studenter og folk i administrasjonen rundt om i Norge. At datanett er noe for teknikere og datafreaker er ikke riktig. Datanettet er et arbeidsredskap for alle som har sitt virke innen forskning, undervisning eller administrasjon rundt om i Norge. Her er noen eksempler på hvordan datanett kan lette og effektivisere det daglige arbeidet.

• *Kjemikeren*

Forskeren som jobber med en kjemisk analyse trenger noen opplysninger fra kolleger i utlandet. Med elektronisk post kan han få tak i opplysningene samme dag.

• *Samfunnsviteren*

En samfunnsviter som er interessert i aktuelle statistiske data, for eksempel om befolkningsfordelingen i et land, kan hente data ene fra et elektronisk arkiv ved et universitet i utlandet.

• *Administratoren*

Flere personer innen administrasjonen ved ulike høyskoler arbeider sammen om et dokument. Ved hjelp av elektronisk post kan de diskutere felles problemer og sende dokumenter fram og tilbake mellom seg.

• *Læreren*

En lærer som ønsker å holde seg oppdatert innen sitt fagfelt kan abonnere på elektroniske nyhetsbrev (såkalte distribusjonslister), eller følge med i elektroniske konferansesystemer som for eksempel NetNews.

Hvorfor kan jeg ikke bruke vanlig brev, telefon og TeleFAX ?

I mange tilfeller er det langt billigere å bruke datanettet enn f.eks. å ringe. Man kan for eksempel sende elektronisk post når som helst, og mottageren kan lese den når det passer. Det er ofte ønskelig å motta tekst elektronisk slik at man kan redigere videre på den. Filoverføring er et annet eksempel der datanett er langt raskere og billigere enn tradisjonell postgang.

Dette heftet forsøker å svare på endel spørsmål som brukere av datanett gjerne stiller. Se siste siden for opplysninger om hvordan du kan få mer informasjon.

UNINETT vil med dette heftet forsøke å bidra til at flere personer i akademiske miljøer i Norge tar i bruk datanett i sin egen arbeidssituasjon. Elektronisk post, filoverføring, terminalaksess, elektroniske konferansesystemer og internasjonale databaser kan virke som fremmedord i dag, men om få uker eller måneder kan det være en naturlig del av din hverdag. Ta kontakt med din nærmeste "EDB-ekspert" eller UNINETT, og vi vil hjelpe deg i gang.

"Jeg skulle gjerne gi en beskjed til min kollega i Australia"

Hvis du har den elektroniske post adressen til vedkommende i Australia, eller hvor det nå måtte være, så kan du bruke elektronisk post. Det finnes flere forskjellige programmer som kan brukes til å sende slike, men normalt vil adressen være den samme uansett hvilket system du sender fra.

"Hva med disse adressene?"

For at datamaskinene skal finne ut hvor et elektronisk brev skal, må det ha en adresse, akkurat som postverket trenger en adresse på konvolutten, eller du må slå en masse sifre på telefonen for å komme fram til den du ønsker å snakke med. Disse adressene er registrert på datamaskinene, slik at de klarer å sende meldingen fram uten at det er mennesker involvert i forsendelsen. Hvis du oppgir en gal adresse, eller en person som ikke finnes, kommer brevet tilbake til deg med beskjed om at brevet ikke kunne leveres.

"Hvor finner jeg adressen til en person?"

Foreløpig er du avhengig av å få den fra vedkommende selv. Hvis det oppstår problemer, kan du sende en melding til PostMaster@UNINETT.No og be om hjelp derfra for å finne fram.

Etterhvert som UNINETT katalogtjeneste kommer i full drift vil denne inneholde opplysninger som gjør det mulig å finne fram til personer, organisasjoner ol. som finnes tilknyttet UNINETT eller et annet datanett som UNINETT har samtrafikk med. Katalogen vil fungere som en "telefonkatalog" for elektronisk post. Forskjellen blir at du kan se alle brukere i hele verden og ikke bare innen ditt teledistrikt.

"Det koster vel en formue å bruke UNINETT?"

Nei, foreløpig koster det faktisk ingenting å bruke UNINETT for forsknings- og utdanningsinstitusjoner. Det de må betale selv er utstyret og forbindelsen til nærmeste universitet. Det arbeides med alternative finansieringsmåter, men foreløpig er det altså gratis. For kommersielle bedrifter er det en egen tjenesteavgift.

"Hvordan kan jeg få gitt dette manuskriptet til min kollega?"

• Elektronisk post

Du kan sende manuskriptet som et elektronisk brev. Dette er den vanligste måten å overføre tekst på, men all formatering, samt tegninger og figurerer lar seg pr. i dag ikke overføre. Det er kun normal tekst som lar seg overføre i elektroniske brev. Så lenge manuskriptet er på engelsk er dette ikke noe problem, men det kan by på problemer hvis teksten inneholder tegn som f.eks. æøå eller andre europeiske spesial tegn som ikke finnes innenfor det 127 tegns alfabetet de fleste datamaskiner foreløpig benytter.

• Filoverføring

Hvis du vil overføre et ferdig dokument med bilder og figurer og beholde alle tegn slik de er, så er nok filoverføring bedre. Du må da ha tilgang til din kollegas maskin slik at du kan bruke et filoverføringsprogram til å logge inn og overføre manuskriptet dit.

"Jeg skulle hatt det programmet som de har laget i Finland."

• Filoverføring

Den enkleste måten å overføre programmer på er å bruke filoverføring. Ofte finnes det en konto med navn *anonymous* som ikke har passord som tillater deg å hente over programmet ved hjelp av et filoverføringsprogram. Hvis maskinen ikke har slik tilgang, må du få en konto av de systemansvarlige for å kunne overføre programmet.

• Elektronisk post

Det er også mulig å overføre programmer vha. elektronisk post. Dette krever at du gjør om programmene først. Det finnes noen spesielle programmer som brukes for å omgjøre slikt for overføring ved hjelp av elektronisk post.

UNINETT har forbindelse til en lang rekke datanett i utlandet og tilbyr *filoverføring* innen Norge, innen Norden og øvrige Europa, til USA og CANADA, Australia og New Zealand. UNINETT har egne håndbøker om *filoverføring*. Disse kan bestilles gratis fra UNINETT sekretariat eller ditt regionale UNINETT senter.

"Jeg skulle gjerne hatt tilgang til den databasen..."

Det finnes en rekke informasjonsdatabaser. Noen er fritt tilgjengelig, men de fleste krever at man har en avtale om tilgang til dataene. UNINETT sørger for den fysiske forbindelsen slik at du fra din arbeidsplass lett skal ha tilgang til databasene. Brukernavn og passord må du selv sørge for.

BIBSYS er et eksempel på en database over bøker og tidsskrifter som finnes ved Universitetsbibliotekene i Norge. Bibliotekarene og andre som har behov for å lete i databasen til BIBSYS bruker UNINETT for å nå databasen. Etterhvert som samarbeidet mellom leverandørene av datanett tjenester tar seg opp, vil tilbudet av tilgjengelige databaser øke.

"Jeg skal på besøk til Danmark, men vil fortsette å bruke våre datamaskiner her ved universitetet"

• Terminalaksess

Hvis du kan få tilgang til en maskin der du skal, og den er tilkoblet det akademiske datanettet der, kan du bruke et terminalaksessprogram derfra til din maskin hjemme og fortsette å bruke den. Det betyr at du kan lese elektronisk post og konferansesystemer hjemme selv om du er et annet sted. Du kan også kjøre de programmene du er vant til på flerbrukermaskinene uavhengig av hva man bruker der du er. Dette gjelder normalt bare for større datamaskiner og ikke PC'er, Macintosh'er og lignende.

UNINETT terminalaksess tilbyr terminaltilgang til de samme maskiner som man kan foreta filoverføring mot. Det er en forutsetning at man har brukernavn og passord på den maskinen man ønsker å logge inn på, eller at det er en åpen konto på maskinen. UNINETT har egne håndbøker om terminalaksess som kan bestilles fra UNINETT sekretariat eller fra ditt regionale UNINETT senter.

"Jeg ønsker kontakt med noen som vet noe om....""

• NetNews

NetNews er et internasjonalt elektronisk konferansesystem. Artikkene leses og skrives fra egen dataterminal og spres verden over. I NetNews finnes egne diskusjonsgrupper for de fleste emner. NetNews er ofte et nyttig virkemiddel for å komme i kontakt med fagfolk i andre land som jobber med det samme som en selv. For folk innen databransjen er NetNews et uvurderlig hjelpemiddel i arbeidet. Innen andre fagområder kan nok kvaliteten variere endel, men i de fleste grupper vil man treffe dyktige fagfolk. Det finnes egne grupper som annonserer internasjonale fagkonferanser.

• Distribusjonslister

Distribusjonslister er kort fortalt muligheten for å sende elektroniske meldinger til mange ved å sende et elektronisk brev til en bestemt adresse. Maskinen som har distribusjonslisten sprer så meldingen til alle som er medlem av listen. Det finnes en lang rekke distribusjonslister rundt om som omhandler spesielle emner. Du kan også selv opprette distribusjonslister for deg og dine kollegaer om emner som dere ønsker å ha en dialog om.

"Jeg leter etter et program som kan løse dette for meg."

• NetNews

Det finnes en rekke grupper i NetNews hvor man kan spørre etter programmer som løser ulike problemer. Du vil bli overrasket over hvor mye som finnes av fritt tilgjengelig programvare rundt om i den akademiske verden.

Det ligger også lister på INFO@UNINETT.No med navn og adresser til maskiner som inneholder fritt tilgjengelig programvare og opplysninger om hvordan man kan hente den.

UNINETT formidler *elektronisk post* mellom forskere, studenter og ansatte ved forskningsinstitusjoner, universiteter og høyskoler i Norge og resten av verden. UNINETT har egne håndbøker som gir innføring i bruk av *elektronisk post*. Disse kan bestilles gratis fra UNINETT sekretariat eller ditt regionale UNINETT senter.